

Sygn. akt: I C 1661/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2015 r.

Sąd Rejonowy Katowice - Zachód w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Jarosław Gwizdak
Protokolant:	st. sekr. sądowy Irmina Hawliczek

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Naczelnikowi Urzędu Celnego w R.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. zasądza od strony powodowej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz strony pozwanej Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Celnego w R. kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów.

I C 1661/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 16 kwietnia 2015 roku

Pozwem datowanym na 31 stycznia 2014 roku powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o zapłatę odszkodowania. Powód domaga się od pozwanego Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Naczelnika Urzędu Celnego w R. kwoty 20 276,35 zł wraz z należnymi ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przypisanych, w tym opłaty skarbowej od pełnomocnictwa i kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto pozwany wniósł o przeprowadzenie zawnioskowanych dowodów.

Uzasadniając żądanie strona powodowa podała, że działając w charakterze dzierżawcy zawarła ona ze spółką cypryjską (...) ramową umowę poddzierżawy mającą za przedmiot urządzenia do gier rozrywkowych A. H. M. F.. Na podstawie wskazanej umowy powódka zawarła dwie umowy, które pozostają w związku z niniejszym postępowaniem, o wspólnym przedsięwzięciu, których przedmiotem było ustalenie zasad wspólnej eksploatacji urządzeń do gier. Pierwszą z tych umów, dotyczącą automatu A. H. M. fruits o numerze fabrycznym H. (...), powódka zawarła w dniu 3 lipca 2010r. Z R. L. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...). Opłata miesięczna, w formie ryczałtowej, została ustalona w wysokości 1500,00 zł. W dniu 13 grudnia 2010r. funkcjonariusze Urzędu Celnego w R. dokonali zatrzymania ww. automatu do gier, będącego własnością powódki. W ramach prowadzonych czynności

funkcjonariusze stwierdzili, że w grach dostępnych na przedmiotowym urządzeniu występuje element losowy i w konsekwencji, powołując się na przepisy ustawy z dnia 19 listopada 2011r. o grach hazardowych zakazujące urządzania gier hazardowych poza kasynami gry, postanowili zabezpieczyć automat w trybie postępowania karnoskarbowego ma podstawie art. 107 § 1 k.k.s. W wyniku tych działań, powódka nie mogła użytkować i pobierać pożytków z eksploatacji automatu a jednocześnie sama pozostawała zobowiązana do płacenia czynszu dzierżawnego spółce cypryjskiej. Spowodowało to szkodę w wysokości 9 638,85 zł. Druga z umów, dotycząca dwóch automatów do gier, tj.: A. H. M. F. o numerze fabrycznym (...) i A. H. M. F. o numerze fabrycznym (...), zawarta została w dniu 2 czerwca 2012r. z M. B. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą PPHU (...) M. B.. Opłata miesięczna, w formie ryczałtowej, została ustalona w wysokości 1500,00 zł za każdy automat. W dniu 5 listopada 2012r. funkcjonariusze Urzędu Celnego w R. dokonali zatrzymania ww. automatów do gier, będącego własnością powódki. W tym przypadku również stwierdzono, że w grach dostępnych na przedmiotowych urządzeniach występuje element losowy i w konsekwencji, powołując się na przepisy ustawy z dnia 19 listopada 2011r. o grach hazardowych zakazujące urządzania gier hazardowych poza kasynami gry, postanowili zabezpieczyć automaty w trybie postępowania karnoskarbowego ma podstawie art. 107 § 1 k.k.s. W wyniku tych działań, powódka nie mogła użytkować i pobierać pożytków z eksploatacji automatów a jednocześnie sama pozostawała zobowiązana do płacenia czynszu dzierżawnego spółce cypryjskiej. Spowodowało to szkodę w wysokości 5 318,75 zł za każdy z dwóch automatów.

Swoje roszczenie powódka uzasadniła, powołując się na porządek prawny Unii Europejskiej i zasadę związania Państw Członkowskim jego wykładnią dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości UE. Powódka wskazała, iż z orzecznictwa TS wynika, że przepisy zakazujące prowadzenia gier na urządzeniach przez nią posiadanych w miejscach publicznych i prywatnych z wyjątkiem kasyn, uznać należy za przepisy o charakterze technicznym a taki powinny podlegać notyfikacji. Powódka uważa, że przepis art. 14 ust 1 ustawy o grach hazardowych, ma charakter techniczny i powinien, w świetle wcześniejszej części wyводу, podlegać procesowi notyfikacji. Wobec powyższego, brak notyfikacji przywołanego przepisu, będącego podstawą zatrzymania automatu do gier powódki, stanowi o bezprawności działania funkcjonariuszy Urzędu Celnego i w efekcie przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej za to działanie. Powódka podnosi także, że takie stanowisko prezentowane jest także przez polskie sądy karne.

W dalszych pismach procesowych powódka podtrzymała swoje stanowisko, podkreślając, iż wobec braku notyfikacji przepisów ustawy o grach hazardowych, działanie pozwanych było bezprawne, gdyż opierało się na przepisach, które uznać należy za nieobowiązujące.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Celnego w R. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na ich rzecz od powódki kosztów procesu.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pozwany wskazał, że postępowania funkcjonariuszy dokonujących zatrzymania automatów do gier będących własnością powódki, a także dalsze czynności, w tym wszczęcie postępowania przygotowawczego, było zgodne z przepisami ustawy o grach hazardowych. Ponadto wskazane zostało, iż do obowiązków Służby Celnej należy wykrywanie i zwalczanie wykroczeń i przestępstw skarbowych. Co do podnoszonych przez powódkę kwestii orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE a także prawa unijnego, pozwany twierdzi, iż takie stanowisko prowadziłoby do deregulacji w zakresie działalności dotyczącej prowadzenie gier hazardowych na automatach. Ponadto pozwany stwierdza, iż w jego opinii przepis art. 14 ust 1 ustawy o grach hazardowych nie stanowi przepisu technicznego.

Na rozprawie 2 kwietnia 2015 roku strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny, co do zasady niesporny:

W dniu 27 maja 2010r. powódka w charakterze dzierżawcy, zawarła ze spółką cypryjską (...) umowę ramową poddzierżawy urządzenie do gier rozrywkowych upoważniającą ją jednocześnie do udostępniania i poddzierżawiania lub wchodzenia we wspólne przedsięwzięcie w zakresie dzierżawy. Na podstawie ww. umowy strona powodowa dysponowała urządzeniami do gier rozrywkowym:

- A. H. M. F. o numerze fabrycznym H. (...),
- A. H. M. F. o numerze fabrycznym (...),
- A. H. M. F. o numerze fabrycznym H. (...).

Umowa poddzierżawy ustalała czynsz miesięczny w wysokości 970 zł. Aneksem z dnia 30 grudnia 2011r. Czynsz ten został obniżony do kwoty 679 zł.

Dowód:

- ramowa umowa poddzierżawy z dnia 27 maja 2010r. (k. 8-11),
- aneks z dnia 30 grudnia 2011r. (k. 12).

Na podstawie umowy z dnia 27 maja 2010r. zawarte zostały dwie umowy o wspólnym przedsięwzięciu. Umowa z dnia 3 lipca 2010r. zawarta pomiędzy powódką a R. L. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...). Na podstawie postanowień powyższej umowy powódka udostępniła drugiej stronie urządzenie do gier, a ta zobowiązała się do płacenie comiesięcznej opłaty w wysokości 1500,00 zł. Zaś umowa z dnia 2 czerwca 2012r. dotycząca dwóch eksploatowanych automatów, zawarta została pomiędzy powódką a M. B. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą PPHU (...) M. B.. Opłata miesięczna ustalona została w wysokości 1 500 zł za każdy automat.

Dowód:

- umowa o wspólnym przedsięwzięciu z dnia 3 lipca 2010r. (k. 13-18),
- umowa o wspólnym przedsięwzięciu z dnia 2 czerwca 2012r. (k. 25- 29).

W dniu 13 grudnia 2010r. funkcjonariusz Urzędu Celnego w R. w ramach swoich uprawnień, dokonali kontroli w lokalu Piwiarnia (...), zlokalizowanego w R., przy ul. (...), w zakresie urządzenia i prowadzenia gier na automacie A. H. M. fruits o numerze fabrycznym H. (...). W toku kontroli ustalono, iż gry dostępne na automacie do gier mają charakter losowy, co poskutkowało dokonaniem zabezpieczenia. Czynności zatrzymania uzyskały zatwierdzenie poprzez postanowienie Prokuratury Rejonowej w Rudzie Śląskiej.

Dowód:

- protokół z przeprowadzonych czynności kontrolnych z dnia 13 grudnia 2010r. (k.68),
- protokół zatrzymania (k. 71)
- postanowienie Prokuratury Rejonowej w Rudzie Śląskiej z 20 grudnia 2010r. o zatwierdzeniu zatrzymania (k. 73).

Funkcjonariusz Urzędu Celnego w R. w ramach swoich uprawnień, dokonali kontroli w lokalu (...) zlokalizowanego w W., przy ul. (...) w zakresie urządzenia i prowadzenia gier na automatach: A. H. M. F. o numerze fabrycznym (...) i A. H. M. F. o numerze fabrycznym (...) w dniu 5 listopada 2012r. W toku kontroli ustalono, iż gry dostępne na automatach do gier mają charakter losowy, co poskutkowało dokonaniem zabezpieczenia. Czynności zatrzymania uzyskały zatwierdzenie poprzez postanowienie Prokuratury Rejonowej w Tarnowskich Górach.

Dowód:

- protokół z przeprowadzonych czynności kontrolnych z dnia 5 listopada 2012r. (k.74),
- protokół z oględzin przeprowadzonych w lokalu (k.75-77),
- protokół zatrzymania (k. 78),

- postanowienie Prokuratury Rejonowej w Tarnowskich Górach z 13 listopada 2012r. o zatwierdzeniu zatrzymania (k. 81).

W dniach 15 grudnia 2010r. i 7 listopada 2012r. Urząd Celny w R. wydał postanowienia o wszczęciu dochodzenia w sprawie o urządzenie gier na automacie wbrew przepisom ustawy o grach hazardowych, tj. o przestępstwo skarbowe z art. w tym 107 § 1 k.k.s.

Dowód:

- postanowienie UC w R. o wszczęciu dochodzenia z dnia 15 grudnia 2010r. (k.72),
- postanowienie UC w R. o wszczęciu dochodzenia z dnia 7 listopada 2012r. (k. 79).

Na potrzeby prowadzonego postępowania sporządzona została opinia biegłego, który stwierdził, że urządzone na przedmiotowym automacie gry mają charakter losowy i są grami w rozumieniu przepisów ustawy o grach hazardowych. Stanowisko odmienne w oświadczeniu z dnia 1 czerwca 2010r. Prezentuje producent automatu będącego własnością powódki.

Dowód:

- opinia z dnia 20 marca 2013r.(k. 85-89)
- oświadczenie z dnia 1 czerwca 2010r. (k. 121-122),

Kwestią bezsporną jest to, że strona powodowa (...) sp.z.o.o. z siedzibą w W. nie posiadała poświadczenia rejestracji dopuszczającego do użytkowania na terenie RP urządzeń:

- A. H. M. F. o numerze fabrycznym H. (...),
- A. H. M. F. o numerze fabrycznym (...),
- A. H. M. F. o numerze fabrycznym H. (...).

Jak również fakt, iż doszło do zwrotu zatrzymanych automatów.

Stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powyżej wskazanych dowodów z dokumentów, których autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd oddalił wnioski o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości oraz dowodu z zeznań świadków J. D., J. P. i A. S.. Wskazać należy, że w myśl art. 227 k.p.c., przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, zaś treść tych dokumentów nie mogła stanowić podstawy do uznania za prawdziwe twierdzeń stron.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Punktem spornym w przedmiotowej sprawie jest kwestia bezprawności działania funkcjonariuszu Urzędu Celnego w K. stanowiąca przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa.

Przed przystąpieniem do dalszych rozważań wskazać należy, iż Przepis art. 77 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Konsekwencją tego, jest treść przepisu art. 417 k.c., który to przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, zdefiniowanym jako „niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej”.

Stanowi więc on ogólną podstawę odpowiedzialności władz publicznych za ich władcze działanie, która nie znajduje zastosowania lub znajduje ograniczone zastosowanie tylko wówczas, gdy ustawodawca odrębnym unormowaniem określa konsekwencje niektórych działań organów władz publicznych. Szczególne znaczenie mają unormowania zawarte w art. 4171 § 1–3 k.c., które jako dodatkową przesłankę dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wprowadzają obowiązek uprzedniego stwierdzenia niezgodności z prawem działania władz publicznych.

Wskazać należy, że działanie funkcjonariuszy, w których powódka upatruje źródła szkody, stanowiły wykonywanie władzy publicznej. Ponadto podkreślić należy, że określona w art. 417 k.c. konstrukcja odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej zakłada wyłącznie odpowiedzialność osoby prawnej. Odpowiada ona za zachowania osób tworzących jej strukturę organizacyjną i bez względu na miejsce zajmowane w tej strukturze zachowania tych osób fizycznych „obciążają” tę osobę prawną. Chodzi nie tylko o działania organów osób prawnych, ale wszelkich innych jednostek organizacyjnych (np. organów w rozumieniu prawa administracyjnego) i pracowników przynależnych do tych struktur.

Z treści przywołanego przepisu wynika, iż odpowiedzialność Skarbu Państwa uzależniona jest od kumulatywnego wystąpienia trzech przesłanek, tj.: wystąpienia szkody, wyrządzenia jej przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej oraz związku przyczynowego pomiędzy tymi przesłankami. Brak jest konieczności wystąpienia winy. Jak wynika z normy prawnej wysłowionej w treści art 6 k.c. ciężar dowodu spoczywa na osobie, która sytuuje ciężar dowodu danego faktu po stronie osoby, która z tego faktu wywodzi skutki prawne, czyli w tym wypadku powódce.

W pierwszej kolejności rozważyć należy, czy działania podjęte przez funkcjonariuszy były niezgodne z prawem. W art. 417 k.c. przyjęto węższe znaczenie bezprawności, które co do zasady nie obejmuje niezgodności z normami pozaprawnymi. TK utożsamia „prawo” z normami prawnymi zakodowanymi w konstytucyjnie określonych źródłach prawa (art. 87–94 Konstytucji RP), a niezgodność określa jako „zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej” (z uzasadnienia wyroku TK z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, OTK 2001, nr 8, poz. 256; por. także wyroki SN z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 581/99, OSNC 2002, nr 10, poz. 128, oraz z dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 519/12, LEX nr 1391709).

Wskazać należy, iż na podstawie treści przepisu art. 30 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o Służbie Celnej, kontrola wykonywana przez Służbę Celną polega na sprawdzaniu prawidłowości przestrzegania przepisów prawa. Na podstawie przepisów przywołanej ustawy funkcjonariusze służby celnej mogą dokonywać m.in.: kontroli automatów do gier, przeprowadzać eksperymenty czy też doświadczenia, w celu realizacji zadań polegających na rozpoznawaniu, wykrywaniu, zwalczaniu i zapobieganiu przestępstwom skarbowym.

Funkcjonariusze Służby Celnej mogą także, dokonywać zatrzymania rzeczy na podstawie art. 217 k.p.k., jednakże podlegać to musi następczemu zatwierdzeniu postanowieniem prokuratora. Ponadto podkreślić należy, iż działalność hazardowa na terenie RP podlega ścisłej kontroli i reglamentacji ze strony państwa. Ograniczenia te wynikają z przepisów ustawy z dnia 19 listopada 2009r. o grach hazardowych. W opinii Sądu nie ulegało wątpliwości, że przedmiotowy automat podlega regulacji zawartej w art. 14 ust. 1 ww. ustawy, wobec czego uznać należy, że wszelka działalność sprzeczna z przepisami ustawy o grach hazardowych stanowi działanie nielegalne.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt stanu faktycznego przedmiotowego postępowania wskazać należy, iż brak jest podstaw do uznania zachowania funkcjonariuszy Służby Celnej za działanie niezgodne z prawem. Strona powodowa, mimo ciężącego na niej obowiązku wysłowionego w treści art. 6 k.c., nie udowodniła przesłanki warunkującej wystąpienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa.

Odnosząc się natomiast do kwestii związanych z obowiązkiem notyfikacji treści przepisu art. 14 ust. 1 ustawy o grach hazardowych Komisji Europejskiej i w efekcie wobec braku takiej notyfikacji uznania go za nieobowiązujący, przypomnieć należy, że polskie sądy rozstrzygają samodzielnie kwestie prawne i są niezawisłe, jednakże nie mają prawa do samodzielnego stwierdzenia niezgodności przepisu ustawy z umową międzynarodową, czy też

konstytucją. Kompetencje te należą do Trybunału Konstytucyjnego i tylko on może dany przepis wyłączyć z polskiego porządku prawnego. Ponadto o zgodności przepisów ustawy o grach hazardowych z Konstytucją RP orzekł Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 marca 2015r. (P4/14), stwierdzając, że art. 14 ust. 1 i art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. Nr 201, poz. 1540, z 2010 r. Nr 127, poz. 857, z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Nr 134, poz. 779, z 2013 r. poz. 1036 oraz z 2014 r. poz. 768 i 1717) są zgodne z: a) art. 2 i art. 7 w związku z art. 9 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 20 i art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

W związku z powyższym, brak jest podstaw do uznania, że działania funkcjonariuszy Urzędu Celnego w R. wobec powódki były niezgodne z prawem. W sprawie nie wystąpiła podstawowa przesłanka odpowiedzialności Skarbu Państwa, wobec czego bezzasadne byłyby rozważania na temat pozostałych warunków odpowiedzialności przewidzianych w treści art. 417 k.c., tj.: szkody i związku przyczynowego.

Powództwo jest zatem bezzasadne i podlega oddaleniu.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powódka jako strona, która przegrała sprawę obowiązana jest zwrócić stronie pozwanej uzasadnione koszty w wysokości 2 400 zł dla reprezentanta Skarbu Państwa (§ 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. W sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielanej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu)